

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

TÌM HIỂU VĂN HÓA LÀNG NGHỀ THÊU QUÁT ĐỘNG -
HUYỆN THƯỜNG TÍN – THÀNH PHỐ HÀ NỘI

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HÓA

Giảng viên hướng dẫn :

Sinh viên : Vũ Thị Tuyết

Lớp :

HÀ NỘI - 2011

MỤC LỤC

Phần mở đầu	1
Chương I. Tổng quan về văn hóa làng nghề thủ công truyền thống	6
1.1.Nghề và Làng nghề thủ công truyền thống.....	6
1.1.1.Khái niệm nghề thủ công truyền thống.....	6
1.1.2.Khái niệm làng nghề thủ công truyền thống.....	7
1.2.Văn hóa làng nghề thủ công truyền thống.....	11
1.2.1 Qúa trình hình thành và phát triển làng nghề thủ công truyền thống ở nước ta.....	11
1.2.2 Văn hóa làng nghề thêu Quất Động, huyện Thường Tín – Thành phố Hà Nội.....	17
Chương II. Văn hóa làng nghề thêu Quất Động, huyện Thường Tín – Thành phố Hà Nội	26
2.1 Khái quát bối cảnh đời sống xã hội làng Quất Động.....	26
2.1.1. Qúa trình hình thành và phát triển Làng Quất Động.....	26
2.1.2. Những yếu tố kinh tế và văn hóa ở làng Quất Động.....	29
2.2. Nghề thêu làng Quất Động.....	44
2.2.1. Qúa trình hình thành và phát triển nghề thêu ở làng Quất Động.....	44
2.2.2 Quy trình sản xuất của nghề thêu ở làng Quất Động.....	48
2.2.3. Các loại sản phẩm nghề thêu làng Quất Động.....	67
Chương III. Phát triển văn hóa làng nghề thêu Quất Động, huyện Thường Tín – Thành phố Hà Nội	71
3.1. Đường lối chính sách của Đảng nhà nước về phát triển làng nghề thủ công truyền thống ở nước ta hiện nay.....	71
3.2. Tổ chức sản xuất và tiêu thụ sản phẩm của làng nghề thêu Quất Động.....	76
3.3. Vấn đề mẫu mã và chất lượng sản phẩm nghề thêu Quất Động.....	80
3.3.1. Vấn đề mẫu mã.....	80
3.3.2. Chất lượng sản phẩm.....	82
3.4. Đào tạo đội ngũ thợ thêu làng Quất Động.....	85
Kết luận	91
Danh mục tài liệu tham khảo	93
Phụ lục	95

Mở đầu

1. Lý do chọn đề tài

Đẩy mạnh phong trào xây dựng nông thôn mới hiện nay là một quá trình thực hiện cuộc cách mạng “tam nông” của Đảng và nhà nước ta đã đề ra. Với nội dung xây dựng và hoàn thiện cơ sở hạ tầng, đưa công nghiệp hóa, hiện đại hóa vào sản xuất nông nghiệp, phát triển kinh tế “xóa đói giảm nghèo”, xây dựng đời sống văn hóa, cải thiện và nâng cao đời sống vật chất, đời sống tinh thần của người nông dân, ở các vùng nông thôn trên phạm vi toàn quốc.

Xây dựng và phát triển kinh tế nông thôn hiện nay chính là sự chuyển dịch cơ cấu cây trồng vật nuôi, phát triển các nghề phụ, trên cơ sở khai thác và phát triển các nghề thủ công truyền thống. Đẩy mạnh sản xuất hàng hóa xuất khẩu, tạo công ăn việc làm, nâng cao mức sống thu nhập, đảm bảo ổn định an ninh xã hội, giảm thiểu các hiện tượng di cư nhập cư, vấn đề nghề nghiệp giữa các vùng nông thôn và đô thị ở nước ta hiện nay.

- Làng nghề Quất Động thuộc xã Quất Động, nằm ở phía nam huyện Thường Tín, thành phố Hà Nội. Nằm trong vùng đất cổ trù phú do phù sa bồi đắp của sông Hồng. Địa hình đất đai, khí hậu của làng Quất Động chịu ảnh hưởng tuyệt đối kể cả những thuận lợi và khó khăn của điều kiện tự nhiên vùng châu thổ sông Hồng.

- Quất Động là một làng cổ, đất chật người đông, sớm đã có nghề thêu, phát triển thành làng thêu nổi tiếng, có bề dày lịch sử trong các làng nghề thủ công truyền thống ở nước ta. Nó gắn liền với quá trình phát triển kinh tế, với đời sống và nhu cầu làm đẹp của người dân. Nghề thêu Quất Động đã tồn tại với vận mệnh của đất nước, của dân tộc Việt Nam.

- Nghề thêu hiện nay đã được phổ biến sâu rộng trên quy mô cả nước, sản phẩm làng thêu không chỉ đáp ứng nhu cầu thị trường trong nước mà còn vượt ra thị trường nước ngoài. Cùng với sự ứng dụng và phát triển khoa học kỹ thuật công nghệ hiện đại vào quy trình sản xuất, nhằm tăng năng suất lao động, giải phóng sức người, thực hiện công nghiệp hóa – hiện đại hóa, trong đó có lĩnh vực của nghề thêu. Mặt khác dưới sự tác động của nền kinh tế thị trường nhiều nghề, làng nghề thủ công truyền thống ở nước ta hiện nay đã và đang có nguy cơ mai một, thất truyền.

- Nghề thủ công Quất Động trong tương lai sẽ ra sao? Làm thế nào để duy trì và phát triển một làng nghề thủ công truyền thống trong bối cảnh xã hội hiện

đại để vừa mang ý nghĩa gìn giữ và phát huy tinh hoa di sản văn hóa dân tộc, vừa mang lại lợi ích kinh tế cho xã hội và đất nước. Đây là vấn đề luôn mang tính thời sự, vừa có ý nghĩa lý luận, vừa có ý nghĩa thực tiễn. Đó cũng chính là lý do em chọn đề tài: “Tìm hiểu văn hóa làng nghề thêu Quất Động – Thường Tín – thành phố Hà Nội” làm khóa luận tốt nghiệp cử nhân văn hóa, ngành quản lý văn hóa.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu:

Đề tài tập trung nghiên cứu quá trình hình thành và phát triển nghề thêu ở làng Quất Động, từ quy trình nghiên cứu sản xuất đến sản phẩm hàng thêu của người dân làng Quất Động huyện Thường Tín – thành phố Hà Nội.

3. Phương pháp nghiên cứu:

Dựa trên hệ thống lý luận của khoa học liên ngành và chuyên ngành như lịch sử học, văn hóa dân gian, văn hóa học, kỹ thuật sản xuất hàng thủ công nghiệp và kinh tế học kết hợp với các phương pháp:

- Khảo tả, quan sát thực địa.
- Suu tầm tổng hợp và phân tích nguồn tư liệu.

4. Đóng góp của đề tài:

- Hệ thống hóa các khái niệm về nghề, làng nghề, văn hóa làng nghề thủ công truyền thống ở nước ta.

- Làm sáng tỏ tình hình quá trình hình thành và phát triển nghề thêu làng Quất Động, từ quy trình sản xuất đến chất lượng sản phẩm hàng thêu và nghề thêu của người dân làng Quất Động.

- Kiến nghị các giải pháp và tổ chức sản xuất, về mẫu mã và chất lượng sản phẩm, vấn đề đào tạo thợ nhằm phát triển văn hóa làng nghề thêu Quất Động, huyện Thường Tín – thành phố Hà Nội trong đời sống xã hội hiện nay.

5. Bố cục đề tài:

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, khóa luận được kết cấu 3 chương:

Chương I. Tổng quan về văn hóa làng nghề thủ công truyền thống ở nước ta.

Chương II. Văn hóa làng nghề thêu Quất Động – huyện Thường Tín – thành phố Hà Nội.

Chương III. Phát triển văn hóa làng nghề thêu Quất Động – huyện Thường Tín – thành phố Hà Nội.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Thái Văn Bôn (năm 2000): Kỹ thuật thêu Rua. NXB giáo dục Hà Nội;
2. Bộ văn hóa thông tin (năm 1996): Hội nghị truyền thống Việt Nam – kỷ yếu. Hội thảo khoa học Hà Nội;
3. Phan Huy Chú (năm 1960): Lịch triều hiến chương loại chí. NXB sử học Hà Nội;
4. Tạ Phong Châu – Nguyễn Quang Vinh – Nguyễn Văn Đa (năm 1977): Truyện các ngành nghề. NXB Lao động , Hà Nội
5. Đại học Quốc gia Hà Nội (năm 2000): Từ điển phổ thông ngành nghề truyền thống Việt Nam. Hà Nội;
6. Đại Nam nhất thống chí Hà Nội (năm 1971) NXB khoa học xã hội, Hà Nội;
7. Hội nghề truyền thống Việt Nam (năm 1995): Kỷ yếu hội thảo khóa học Hà Nội;
8. Vũ Ngọc Khánh (năm 1990): Lược truyện thầy tổ các ngành nghề. NXB văn hóa thông tin Hà Nội;
9. Ngô Vi Liên (năm 1999): Tên làng xã và địa dư các tỉnh Bắc Kỳ. NXB văn hóa Hà Nội;
10. Nhiều tác giả (năm 1992): Hà Tây làng nghề - làng văn. NXB VHNT Hà Tây;
11. Vũ Huy Phúc (năm 1996): Tiểu thủ công nghiệp Việt Nam 1858 – 1945. NXB khoa học xã hội Hà Nội;
12. Dương Bá Phương (năm 2001): Bảo tồn và phát triển các làng nghề trong quá trình công nghiệp hóa – hiện đại hóa. NXB Khóa học xã hội – Hà Nội;
13. Doãn Sâm (năm 1995): Nghề thêu ở Quất Động. Tạp chí Hội nghề truyền thống Hà Nội số 7 trang 57;
14. Sở công nghiệp Hà Tây (năm 2001): Làng nghề Hà Tây. NXB Hà Tây;
15. Sở công nghiệp Hà Tây (Năm 1999): Xây dựng tiêu chí làng và phát triển làng nghề. NXB Hà Tây;

16. Nguyễn Huy Thông (năm 1994): Nghề thêu ở Huế, Huế nghề và làng nghề thủ công truyền thống. NXB Ninh Thuận;
17. Trần Minh Tiên (năm 2003): Phát triển làng nghề truyền thống ở nông thôn Việt Nam trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa luận án tiến sỹ kinh tế học;
18. Trần Quốc Vượng, Đỗ Thị Hảo (năm 2000): Phố Hàng thêu và nghề thêu Quất Động. NXB VHTT Hà Nội;
19. Bùi Văn Vượng (năm 1997): Tinh hoa nghề nghiệp cha ông. NXB Thanh niên Hà Nội;
20. Trần Quốc Vượng, Đỗ Thị Hảo (năm 1996): Nghề thủ công truyền thống Việt Nam và các vị tổ nghề. NXB văn hóa Hà Nội;
21. Bùi Văn Vượng (năm 1998): Làng nghề thủ công truyền thống Việt Nam. NXB Văn hóa dân tộc Hà Nội;
22. www.vac.org.vn. Việt Nam Association Ethnology.
23. Truyền thống xã Quất Động Thường Tín – Hà Tây (năm 1990): Tài liệu nội bộ của UBND xã Quất Động;
24. Truyền thống nghề thêu làng Quất Động (năm 2000): Tài liệu nội bộ của UBND xã Quất Động, huyện Thường Tín, thành phố Hà Nội.